

K TVOŘENÍ

dělostřeleckých skupin

Vzájemný vztah termínů „organizace a řízení“ je v současné době velmi diskutovaný. Zamýšlíme-li se nad skutečností, že jeho součet se rovná určité konstantě, pak z toho nutně vyplývá závěr:

— mění-li se organizace, přináší s sebou tato změna nezbytně i změnu způsobu řízení a naopak,

— změna řízení vyžaduje ve svém důsledku i změnu v organizaci.

V tomto směru chcí se proto zabývat vytvářením dělostřeleckých skupin, a to jak na stupni pluku (PDS), tak i divize (DDS).

Organizace všech vojenských částí by měla být ve všech případech taková, aby plně odpovídala nejúčinnějšímu způsobu velení, jako specifickému způsobu řídicí činnosti. Hovoříme-li proto o **vytváření dělostřeleckých skupin**, máme na mysli **zásah do současné organizace**, v níž jsou dělostřelecké části organizovány do oddílů, pluků, brigád atd. A tato změna v organizaci musí nutně ovlivnit, jak jsem naznačil v úvodu, způsob řízení. Budu-li ve svém pojednání používat termín „řízení“, pak pod ním chápau účelné působení nejen na lidského činitele, ale i usměrňování činnosti materiálně technických prostředků, zatímco pod pojmem „velení“ rozumím usměrňování činnosti podřízených velitelů, příslušníků štábů a jednotek nejrůznějšího charakteru.

Vytváření dělostřeleckých skupin nemůžeme chápat pod dojmem dřívějších zásad, kdy byly tvořeny zpravidla od pluku až po armádu, a to především proto, že se v zásadě změnila bojová činnost vševojskových útvarů a svazků, že se mění technické parametry nově vyvíjených a do výzbroje postupně zaváděných děl a raketometů. Uskopení dělostřelectva ne-

může být dílem okamžitého rozhodnutí, jakési intuice velitele divize či jemu navrhujícího orgána, ani pouhou aplikací dříve získaných zkušeností. K správnému posouzení vhodnosti pokládám za nutné vyjít byt jen ze stručné analýzy informační činnosti jako základu celkového rozhodovacího procesu.

Základní hledisko při tvoření dělostřeleckých skupin je jediné:

Změnou v současné organizaci dělostřelectva dosáhnout s ohledem na bojovou činnost **zlepšení možnosti řízení a velení** součástí a útvarů dělostřelectva.

Posuzujeme-li, na čem závisí účinnost řízení, čím je dána, dojdeme k těmto závěrům:

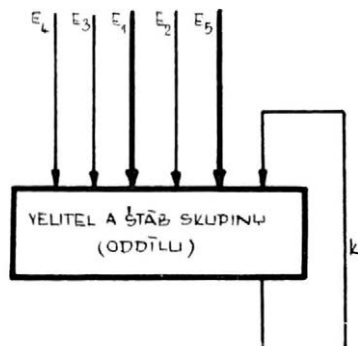
1. na nutnosti zkoumání **vnitřních vztahů**, tj. vzájemných vztahů mezi náčelníkem a oddělením RVD divize, veliteli a štáby vytvořených skupin a — vyjádřeno značně zjednodušeně — jednotlivými oddíly;

2. na nutnosti zkoumání **vnějších vztahů**, daných vnějšími podmínkami, v nichž na rozhodujícím místě je úkol, daný vševojskovému útvaru či divizi, situace a činnost nepřítele, tvářnost terénu a další;

3. na určení **objektivní podmíněnosti** v činnosti řídicího subjektu, v nichž významnou roli má samotný úkol, určený tvoření dělostřelecké skupině;

4. na zkoumání **stylu řízení**, související se schopností řídit, a to jak na stupni divize (ORVD), tak u velitelů a štábů, začleněných do některé z utvořených dělostřeleckých skupin.

Uvažujeme-li řízení dělostřelecké skupiny jako celku, ale i řízení dělostřeleckých oddílů, které jsou přiděleny k bezprostřednímu **palebnému zabezpečení činnosti vševojskové jednotky**, dojdeme k zá-

- E_1 — ZNALOST SITUACE A ÚKOLU PODPOROVANÉ JEDNOTKY (PLUKU ČI DIVIZE)
 E_2 — ÚKOL DÉLOSTŘELECKÉ SKUPINY (PŘÍPADNĚ ODDÍLU)
 E_3 — ZNALOST SITUACE PODŘÍZENÝCH DÉLOSTŘELECKÝCH SOUČÁSTÍ A JEDNOTEK A SOUHRN OPATŘENÍ K ZABEZPEČENÍ JEJICH ČINNOSTI (VÝSLEDKY TOPOGRAFICKÉ, BALISTICKÉ A TECHNICKÉ PŘÍPRAVY, STAVU SPOJENÍ APOD.)
 E_4 — ZNALOST CÍLŮ NEPŘÍTELE A OBJEKTŮ K VEDENÍ PALBY
 E_5 — ZNALOST SITUACE A ZÁMYSLU ČINNOSTI NEPŘÍTELE Z HLEDISKA VŠEOBECNÉHO
 K — APLIKACE ŘADŮ A PŘEDPISŮ, SOUHRN POZNATKŮ A ZKUŠENOSTÍ

věru, že z hlediska konečného účelu řízení, tj. k vedení palby (a k ní se vztahujícímu manévru) jsou potřebné informace nejrozumnějšího charakteru.*) Pro větší názornost jsou vyjádřeny na obr. 1, a to ve značně zjednodušeném organizačním modelu dělostřelecké skupiny.

Rozvedeme-li tyto informace, vazby a vztahy na celkovou strukturu dělostřelecké skupiny, znázorněné dvěma oddíly, můžeme již konkrétněji posuzovat systém velení na jednotlivých stupních, jak je rozvedeno na obr. 2. Pro jednoduchost je označení jednotlivých informací totožné s obr. 1, pouze k rozlišení uvažovaných oddílů jsou připojeny číselné indexy oddílů. Organizační členění jak u velitele a štábu dělostřelecké skupiny, tak i u jednotlivých oddílů, je značně integrováno.

Jak je z uvedeného modelu zřejmé, z hlavních uvažovaných informací (viz obr. 1) je převážná část uvnitř dělostřelecké skupiny, jen menší část pak představuje vstupy z okolí. Přesto však nejdůležitější z nich jsou:

- E_1 ... znalost úkolu a situace podporované jednotky, která je diferencována podle jednotlivých stupňů,

E_2 ... úkoly dělostřelectva,

E_5 ... znalost situace a zámyslu činnosti nepřitele.

A právě z nich, z jejich komplexního zhodnocení, v mnoha případech pak především z informací E_1 a E_5 , vyplývá k ovlivnění bojové činnosti nejdůležitější výstup, označený rE , tj. palební rozkaz. Ostatní informace, především E_3 , E_4 , E_2 a E_5 , nejsou sice z hlediska všeobecného rozhodující, avšak ani ne bezvýznamné.

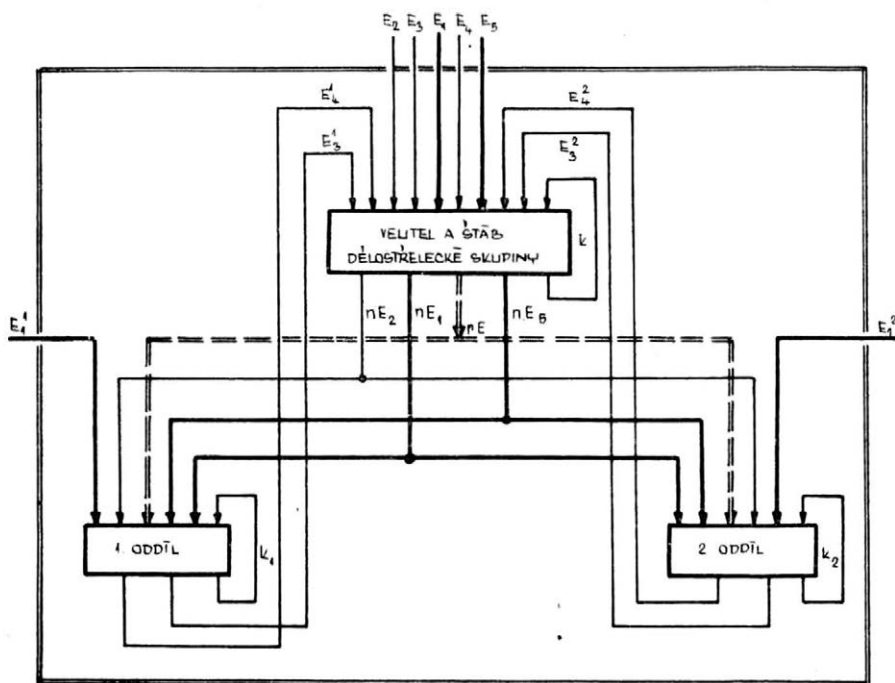
Už tato stručná analýza hlavních informačních toků a jejich náplně při řízení dělostřelectva ukazuje, v kterých případech je vhodné dělostřeleckou skupinu jako zvláštní organizační strukturu vytvářet. Obecně vyjádřeno, jde o tyto případy, kdy vzroste k řízení součástí dělostřelectva závažnost informací E_5 a E_2 , popřípadě i E_1 , t. zn.

a) zvýší se z všeobecného hlediska rozsah informací o nepříteli, s tím související růst počtu nepřátelských cílů, převyšujících palební možnosti jednotlivých oddílů nebo celé vytvářené dělostřelecké skupiny, čímž vzniká potřeba volby nejvhodnějšího a v daný okamžik nejefektivnějšího využití dělostřelectva,

b) můžeme předvídat u náčelníka RVD divize potřebu v krátké době, bez možnosti jejího předchozího vymezení, centralizovat palební činnost dělostřelectva,

*) Pro krátkost příspěvku nebudu rozvádět vztah informací a rozhodování jako dílčích prvků řízení.

SYSTÉM VELENÍ NA STUPNI DĚLOSTŘELECKÉ SKUPINY

- nE_1 — INFORMACE O SITUACI A ÚKOLU PLUKU (DIVIZE, PRAPORU)
 nE_2 — KONKRETIZACE ÚKOLU DĚLOSTŘELECKÉ SKUPINY
 nE_6 — UPŘESNĚNÍ SITUACE A ZÁMYSLU NEPŘÍTELE, POTŘEBNÉ PRO STUPNĚ ŘÍZENÍ ODDĚLU
 nE — PALEBNÝ ÚKOL (VĚTNÉ OSTATNÍCH INFORMACÍ, ZABEZPEČUJÍCÍCH MOŽNOST JEHO REALIZACE)

POZNÁMKA ZÍSKÁNÍ ZPRÁV O SITUACI VLASTNÍCH DĚLOSTŘELECKÝCH JEDNOTEK, CÍLŮ A OBJEKTŮ NEPŘÍTELE JE NA STUPNI ODDĚL ZAHRNUTO DO VAZEB k_1 A k_2 .

c) zvýší-li se závažnost úkolu a situace podporované jednotky či útvaru a z něho plynoucí důležitost ke splnění úkolu nadřazeným stupněm.

Převedeno do praxe, jde o tyto případy:

a) příprava a zabezpečení průlomu obrany nepřítel v obvyklých podmínkách, tím spíše při boji o vodní toky s přípravou, při zahájení útoku na připravenou obranu v horách, v lesnatém terénu, ale i při přípravě k odražení zteče, protizteče či protiúderu nepřítel, připravovaném mimo dotyk s nepřítel,

b) palebné zabezpečení předpokládaného zasazení druhých sledů a záloh, umlčování a ničení důležitých, nenadále se ob-

jevivších cílů, především prostředků HN, uskupení nepřítel k protiztečím apod.,

c) zabezpečení mohutné a účinné podpory praporu či pluku, plněního s ohledem na celkový úkol v dané chvíli úkol rozhodující, a to:

- na stupni pluku — praporu na směr hlavního úderu,
- na stupni divize — pluku na samostatném směru, v jehož prospěch nebude působit DDS, nebo
- při centralizovaném působení palbou DDS ve prospěch pluku, který má rozhodující význam ke splnění úkolu divize.

Nemalý význam pro řízení dělostřelectva má i situace velitele a štábu utvo-

řené dělostřelecké skupiny, tj. možnosti a schopnosti, podmiňující účinné velení. Důležitost informací E_2 , E_3 i E_1 byla již rozebrána. Konkrétní rozhodnutí, realizované vydáním palebného rozkazu velitelem skupiny, je však odvislé i od dalších informací, rozvedených na obr. 2.

V další části příspěvku poukáží proto na vliv faktoru času u velitele a štábu dělostřelecké skupiny a palebných jednotek při tvorbě, zpracování a realizaci informací E_3 , E_4 a z toho vyplývajícího rozhodnutí rE . K rozboru uvádím alespoň několik časových údajů, určených jen hrubým odhadem, které ke zvýraznění jsou rozvedeny na obr. 3:

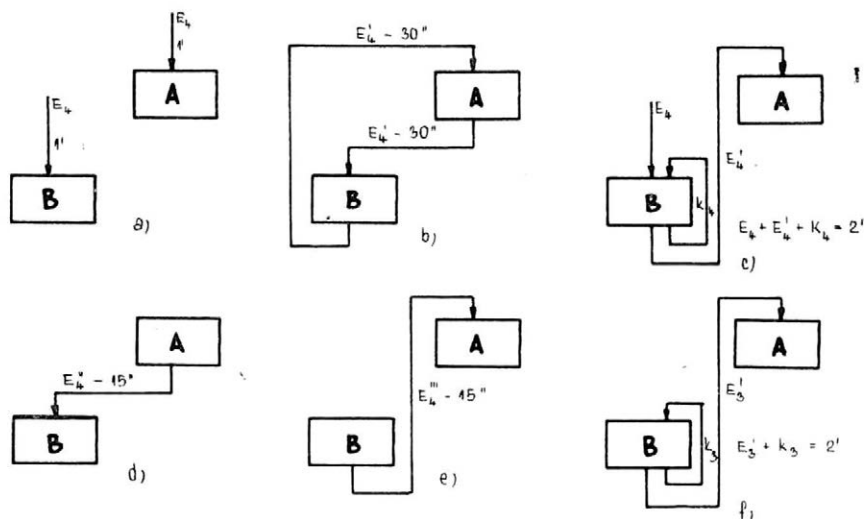
- a) zjištění cíle (příznaky, vyhodnocení, přenesení do mapy, vyčtení souřadnic) — $E_4 \dots 1 \text{ min}$,
- b) předání cíle některým spojovacím prostředkem — $E_4 \dots 30 \text{ sec}$,
- c) zjištění cíle, předání a současná příprava prvků k zahájení palby v oddílu — $E_4, E'_4, k_4 \dots 2 \text{ min}$
- d) rozkaz k zahájení palby na dříve zjištěný cíl, na který byly připraveny výchozí prvky — $E_4'' \dots 15 \text{ sec}$,
- e) hlášení o zahájení palby — $E_4''' \dots 15 \text{ sec}$,
- f) zjištění podkladů a předání informace E_3 (E'_3, k_3) [souřadnic palebného postavení v oddíle]

ZNÁZORNĚNÍ DOBY REAKCE „GRUPINA - ODDÍL“

OBRAZ 3

A - SYSTÉM VELITELE A ŠTÁBU DĚL SKUPINY

B - DĚL ODDÍLU JAKO SOUČÁST SKUPINY

Ke zvýraznění převádím var. 1 na možný maticový zápis:

	Výstup			z vstupů
	A	B 1	B 2	
A	2	$2' + 1 + 15''$	$2' + 1 + 15''$	8'30"
B 1	$30'' + 45''$	$[2'] + [3']$		6'15"
B 2	$30'' + 45''$		$[2'] + [3']$	6'15"
z výstupů	4'30"	8'15"	8'15"	21'

☐ současná činnost

☐ současná činnost

Odečtením od celkové doby vstupů (je totožná s dobou výstupů) současné činnosti tak, aby byla započtena pouze jednou, dostaneme opět celkovou dobu trvání $21' - 2' \times 2' - 1' \times 3' = 14'$.

Podle této úvahy připadá na 1 cíl (na který je za uvedené organizace a způsobu řízení zahájena palba) **2 min 20 sec.**

Var. 2: Štáb dělostřelecké skupiny nezjišťuje cíle, ale uskutečňuje přísnou centralizaci, tzn. oddíly uskutečňují průzkum, zjištěné cíle hlásí veliteli skupiny při současně přípravě prvků a na rozkaz velitele skupiny zahajují palbu.

Časový rozbor činnosti:

- předání souřadnic palebných postavení dvou oddílů štábu dělostřelecké skupiny $[E_3]$... 2+2 min
- zjištění 6 cílů dvěma skupinami současně $[E_4]$... 3 min
- předání 6 cílů $[E_4']$... 3 min
- příprava prvků na 3 cíle každým oddílem $[K_4]$... 3 min
- rozkaz k zahájení palby na 6 cílů $[E_4'']$... 1 min 30 sec
- hlášení dvou oddílů o zahájení palby ... 15+15 sec

Celková doba trvání 15 min

tj. na 1 cíl průměrný čas **2 min 30 sec.**

Var. 3: Velitel dělostřelecké skupiny ponechává volnost oddílům, neuskuteč-

ňuje průzkum, oddíly hlásí pouze zjištěné cíle a zahájení palby.

Časový rozbor činnosti:

- zjištění 6 cílů, předání a současná příprava prvků k zahájení palby dvěma oddíly $(E_4 + E_4' + k_4)$... 6 min
- hlášení o zahájení palby $[E_4'']$... 15+15 sec

Celková doba trvání 6 min 30 sec

tj. na 1 cíl průměrný čas **1 min 15 sec.**

Příklad 2: Dělostřelecká skupina má umlčet 12 cílů, tj. počet vyšší, než je palebná možnost všech jednotek do dělostřelecké skupiny začleněných, vyžadujících proto s ohledem na jejich důležitost přidělit je a stanovit pořadí palby.

Upřesňující podmínky jednotlivých variant jsou stejné jako v příkladu 1.

Z toho porovnání obou uvažovaných variant vyplývá tato časová efektivnost k zahájení palby na 1 cíl:

Analýza faktoru času informací E_3 a E_4 umožňuje přijmout v praxi tyto závěry:

a) dělostřeleckou skupinu vytvářet pouze za předpokladu, že během boje vznikne situace vyžadující vést palbu na více cílů, než je palebná možnost uvažované dělostřelecké skupiny.

Tento požadavek úzce souvisí i s dříve uvažovanou informací E_5 , tj. znalostí situace a zámyslu činnosti nepřítele. Jeho realizací bude dána možnost zasáhnout

Tabulka 1

Informace	Varianta		
	1	2	3
E_3	$2' + 2'$	$2' + 2'$	$12'$ $(E_4 + E_4' + k_4)$
E_4	$4'$	$6'$	
E_4'	$6'$	$6'$	
k_4	$6'$	$6'$	
E_4	$3'$	$3'$	$15'' + 15''$
E_4''	$15'' + 15''$	$15'' + 15''$	
celková doba trvání	23 min 30 sec	25 min 30 sec	12 min 30 sec
průměrný čas na 1 cíl	1 min 57 sec	2 min 7 sec	1 min 2 sec

Počet cílů oproti počtu palebných jednotek v děl. skupině	Oddíly působí samostatně	Velitel a štáb skupina	
		zjišťuje $\frac{1}{3}$ cílů	nezjišťuje cíle
stejný nebo menší	1 min 5 sec	2 min 20 sec	2 min 30 sec
větší	1 min 2 sec	1 min 57 sec	2 min 7 sec

nepřítele pro něho na nejcitlivějším místě, znemožnit mu nebo podstatně ztížit uskutečnění předpokládané činnosti a naopak přispět tak k vytvoření optimálních podmínek k plnění úkolů podporovanýchmi jednotkami či útvary;

b) dělostřeleckou skupinu s centralizovaným velením vytvářet tehdy, má-li velitel a štáb dělostřelecké skupiny prostředky a možnosti vést samostatně průzkum nepřítele, zjišťovat možné cíle a tak přispívat ke zkrácení doby nutné k zahájení palby.

Několik stručných závěrů dokazuje, že rozhodnutí k vytvoření dělostřelecké skupiny není výsledkem okamžité intuice, ale

důsledkem hlubokých úvah a zhodnocení možných situací, které vzniknou během boje. Proto je nutný v mnohem větší míře než dříve rozbor situace, a to nejen z dělostřeleckého, ale i vševojskového hlediska, což zdůvodňuje nutnost ještě hlubšího zvládnutí vševojskové problematiky bojové činnosti dělostřeleckými veliteli. Pro příslušníky dělostřeleckých oddílů pak to vyžaduje plně procvičovat a zvládnout bojovou činnost, a to jak samostatnou, tj. při přímé podpoře boje vševojskové jednotky (praporu nebo pluku), tak i v rámci utvořené dělostřelecké skupiny, jejíž potřebu vytvoření nemůžeme podceňovat.